

Admiraal Egbert Bartolomeusz Kortenaer

1604 – 1665

Door: Frits Rohling

Vanaf 1825 heeft de Koninklijke Marine vijf schepen in dienst gehad onder de naam Kortenaer, genoemd naar Egbert Bartolomeusz Kortenaer ook wel genoemd Egbert Meussen (Meeuwisz) Cortenaer.

Kortenaer werd in 1604 in Groningen geboren als de zoon van een militair en werkte zich op tot bootsman op 22-jarige leeftijd om tien jaar later als stuurman te worden aangesteld. In 1643 werd hij opperstuurman op de Aemillia, het vlaggenschip van Luitenant-Admiraal Maarten Harpertszoon Tromp. Deze was vermoedelijk zo onder de indruk van de kwaliteiten van Kortenaer, dat hij hem ook aanstelde als stuurman van zijn nieuwe vlaggenschip de Brederode.

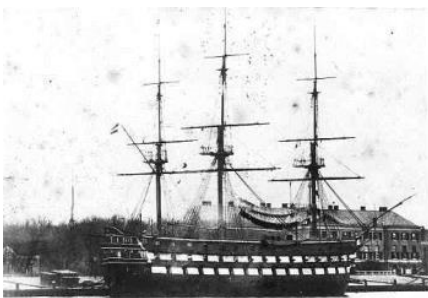
In 1653 werd Kortenaer Luitenant-Commandeur, en toen Maarten Tromp sneuvelde tijdens de Slag bij Ter Heijde nam hij het besluit om de admiraalsstandaard niet te laten zakken om zodoende vriend en vijand in de waan te laten dat Maarten Tromp nog het bevel over de vloot voerde. In 1659 werd Kortenaer benoemd tot viceadmiraal en in 1665 tot Luitenant-Admiraal in de Admiraliteit van de Maze. Kortenaer was Oranjegezind wat hem een aanstelling tot bevelhebber heeft verhinderd.

Kortenaer sneuvelde tijdens de verloren slag bij Lowestoft op 13 juni 1665 op het tweedeks vlaggenschip van de Admiraliteit van Amsterdam, de Groot Hollandia.

Linieschip

Maarten Harpertszoon Tromp liet zijn vloot al in 1639 in linie achter elkaar langs de tegenstanders koersen en bestookte de tegenstander met breedtesalvo's vanaf de in linie varende schepen, bij voorkeur op één vijandelijk schip. Deze tactiek, het varen in kiellinies, werd spoedig door beide strijdende partijen ingezet, waarbij ook de breedtesalvo's op een serie schepen werden afgevuurd. Voor de gevechten in kiellinie werden lange - in vergelijking met eerdere schepen - lage schepen ontworpen met twee of drie doorlopende geschutsdekken met vierkante hoofdtuigage en razeilen op drie of vier masten. De opkomst van de stoommachine, de vervanger van de zeilen als voortstuwing, kondigde het einde van het linieschip aan.

Linieschip Zr. Ms. Kortenaer, 1825 –1879

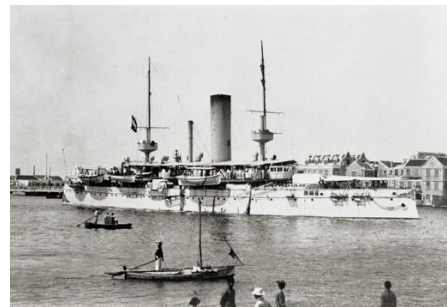
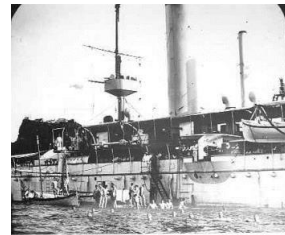
Tot 1844 droeg dit linieschip de naam Jupiter. In 1827 tijdens een term in Nederlands-Indie was de commandant Kltz Blommendal (Javasche courant). In juli 1828 keert het schip terug in Nederland met aan boord vierentwintig kisten steenkolen uit de residentie Bantam, Java (Rotterdamsche courant). Van 1869 tot 1871 werd het als wachtschip te Willemsoord gebruikt, als instructieschip voor adelborsten. In 1879 wordt het schip op de Rijkswerf te Willemsoord gesloopt en het beeld van Kortenaer wordt hersteld en zal op de Rijkswerf bewaard blijven als aandenken aan het laatste linieschip.

Fregat Zr. Ms Kortenaer 1883

Op 16 november 1882 is voor dit schroefstoomschip 1^e klasse (type ATJEH) de kiel gelegd op de Rijkswerf te Amsterdam. Hierbij was aanwezig Schout-bij-nacht Esscher. Op 20 juni 1883 breekt er echter brand uit op het naastgelegen schip in aanbouw, de Doggersbank. De pas gelegde kiel en enkele spanten van de Kortenaer zijn vernield (Nieuwe Rotterdamsche courant). Niettemin wordt op 26 juni 1883 besloten om de bouw van de Kortenaer te hervatten (NRC). Op 12 september wordt gemeld dat het schip de naam Kortenaer zal dragen (NRC). Echter, op 16 oktober 1883 wordt gemeld dat het schip de naam Johan Willem Friso zal dragen in plaats van Kortenaer (NRC).

Panterschip Hr. Ms. Kortenaer, Evertsenklasse 1894

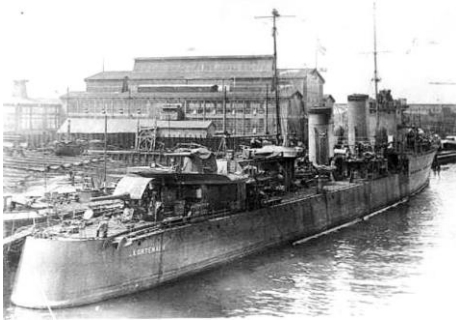

Een zwaar type oorlogsschip dat kan worden gezien als de voorganger van de latere slagschepen. Zij waren voorzien van een zware pantserhuid die boven de waterlijn was aangebracht ter bescherming van granaatinslagen.

Op 27 oktober 1894 te water gelaten op de Rijkswerf te Amsterdam. Op 17 december 1895 in dienst genomen. Eerste commandant is KTZ W.J.P. van Waning. Daarvoor was hij commandant op het ramschip de Schorpioen.

Tijdens een oefening op de rede van Texel raakt de Kortenaer een ongelade vistorpedo kwijt. De torpedo vertegenwoordigt een waarde van 5000 gulden (NRC). Op 13 mei 1896 ingezet op de Maas in Rotterdam vanwege de havenstaking aldaar. Mei 1913 aanwezig te Constantinopel vanwege oplopende politieke spanningen en oorlogsdreiging op de Balkan. In april 1914 wordt het schip vanuit Curaçao naar de Mexicaanse kust gedirigeerd vanwege de spanningen tussen Mexico en de Verenigde Staten ter bescherming van de Nederlandse Petroleum Maatschappij La Corona te Tampico. In 1920 wordt het schip uit dienst gesteld.

Torpedobootjager Kortenaer, Admiralenklasse 1928

Een snel wendbaar oorlogsschip, bedoeld voor het escorteren van grotere schepen in een vloot of gevechtseenheid. Gebouwd door Burgerhout's Machinefabriek en Scheepswerf NV uit Rotterdam. In dienst gesteld op 3 september 1928. Tijdens de Tweede Wereldoorlog verging het schip op 27 februari 1942 tijdens de Slag in de Javazee, getroffen door een Japanse torpedo. Commandant was Ltz.1 A. Kroese.

Torpedobootjager, Evertsenklasse 1945

Ex-Scorpion en ex Sentinel, een S-Class destroyer overgenomen van de Royal Navy. Op 1 oktober 1945 in dienst gesteld. Het schip is vooral ingezet in voormalig Nederlands-Indië. Later werd het een onderdeel van Smaldeel V, een smaldeel dat was opgebouwd rond Hr. Ms. Karel Doorman. Na wederom een term in de Oost, Nederlands Nieuw Guinea, keerde het eind 1962 terug in Nederland. Twee weken later werd het voor de sloep verkocht vanwege de slechte technische staat waarin het schip verkeerde.

Fregat Kortenaer, Kortenaerklasse 1978

Een fregat is een escorteschip voornamelijk bewapend met geleidewapens, waarbij traditioneel geschut bijna geen rol meer speelt. De taken voor dit fregat bestonden vooral uit onderzeebootbestrijding (ondermeer met inzet van een boordhelikopter), oppervlakte oorlogvoering en luchtverdediging voor NAVO-eskaders in een periode dat men nog sprak van de Koude Oorlog, een periode van gewapende vrede tussen de communistische (Sovjet-Unie / China) en kapitalistische werelden van na de Tweede Wereldoorlog, waarin de kapitalistische kant werd gesteund door de Verenigde Staten. In 2003 is het S-fregat Kortenaer (F807) verkocht aan Griekenland.